

demonstreres tillige konkrete sessioner med de opstillede systemer, og bogen er nok mest velegnet for folk, der har bred interesse i viden-baserede metoder. En del artikler beskæftiger sig hovedsageligt med behandling af begrebet viden (hvad er fx. ekspertise?), viden-indsamling og validering, samt identifikation af opgavetyper, der med fordel kan behandles i intelligente, viden-baserede systemer. Indenfor arealanvendelsesregulering gives eksempler på, hvordan det regelsæt, der ligger til grund for planlægningsbeslutninger, kan implementeres i "intelligente" databasesystemer. Det konkluderes bla., at viden-baserede systemer ikke skal forsøge at løse "ustrukturerede problemer" men give planlæggeren overblik og dermed skabe forudsætningerne for beslutningen. Specielt når denne proces indebærer ræsonnering på en stor mængde relativt simple regler, har sådanne systemer været succesfulde. Et afsnit om geografiske informationssystemer og rumlig modellering omhandler interessante aspekter af både begrebsmæssig og praktisk art vedrørende opbygning af intelligente GIS.

Lasse Møller Jensen

Reintegrating fragmented landscapes: towards sustainable production and nature conservation. R. J. Hobbs & D. A. Saunders (eds.).

Springer, Berlin, 1993. XII, 332 s., ill., 24 cm. DEM 158,-. Landbrug, landskab og miljø har haft en støt voksende bevågenhed i de seneste år. Overalt i verden ser man nødvendigheden af en tværfaglig forskningsindsats, når det drejer sig om at forstå de processer som bestemmer, hvordan mennesket forvalter naturressourcerne. Det er også ærendet i denne bog, som i en række indlæg analyserer sammenhængen mellem landbrug og landskabsdegradering i hvedebæltet i det vestlige Australien. Bogens 11 kapitler er indlæggene fra en workshop, hvor et bredt udsnit af fagfolk fra forskellige discipliner var samlet med det mål at sammensætte en videnskabelig publikation om landskabsudviklingen i deres fælles studieregion. Læseren introduceres til landbrugsudviklingen i området og dens betydning for flora og fauna, og til den degradering af naturgrundlaget, som har fundet sted. På den baggrund diskuteres, hvordan man kan og bør integrere økologiske, økonomiske og sociale værdier, når der arbejdes med analyse af og planlægning for en bæredygtig landskabsudvikling. Som artikelsamling betragtet er bogen bemærkelsesværdig homogen, hvilket givetvis hænger sammen med dens tilblivelsesproces. Den er interessant at læse også i sin helhed, og mange af betragtningerne er af så generel karakter, at den også vil kunne fange læsere uden primær engagement i australske forhold.

Anette Reenberg

Handbook of comparative and development administration. A. Farazmand (ed.). (Public administration and public policy, 41).

Dekker, New York, 1991. XVIII, 782 s., 26 cm. USD 185,-. Dette er et stort og ambitiøst værk; at beskrive og analysere basale forhold og vigtigste aspekter ved offentligt planlægningsbureaukrati og -politik på globalt plan – godt nok ved udvalgte eksempler – er prætentøst. Ikke desto mindre er det målet. Bogen indeholder (på små 800 sider) 55 kapitler, grupperet i to hoveddele: Comparative and Development Administration og

Comparative Public Bureaucracies. Disse er så yderligere inddelt i 8 og 7 grupper, og dette sikrer en struktur i stoffet. Som altid ved sådanne stort anlagte, internationale antologier, bruges megen plads på at beskrive forholdene i de konkrete tilfælde. Det er naturligvis forudsætningen for at forstå pointen i det enkelte kapitel. Men det bliver lidt tungt. Den lidt lange produktionstid, som forfattere spredt over hele verden nu en gang kræver, giver bogen et ikke-tilstræbt bedaget præg. Jugoslavisk planlægning og regulering af indre administrative problemer er af størst interesse for historikere.

Hans Thor Andersen

Waste location: spatial aspects of waste management, hazards and disposal. M. Clark, D. Smith & A. Blowers (eds.).

Routledge, London, 1992. XV, 257 s., ill., 23 cm. GBP 40,-. Bogen er en antologi, der kommer vidt omkring, men ikke sammenhængende. Temaet er affald og håndteringen heraf; det belyses gennem eksempler fra primært Storbritannien. Hvert kapitel indledes med en kort præsentation af problemstillingen efterfulgt af et eller flere empiriske eksempler. Men udover indledningen og det afsluttende kapitel hænger bogen ikke sammen. Det mærkes, at den britiske miljødebat er bagude i forhold til den danske.

Hans Thor Andersen

N. K. Fageria: Maximizing crop yields.

Dekker, New York, 1992. XI, 274 s., ill., 24 cm. USD 99,75. 'Maximizing Crop Yields' er en lille, meget informativ bog, der beskriver status for landbrugsudbytter, hvad der begrænser dem og midler til deres forøgelse. Især behandles fysiologiske aspekter af plantevækst, multi-cropping, gødningsstoffers betydning og de generelt begrænsende vækstfaktorer. Forfatteren har stillet sig opgaven at give en række basale oplysninger kort og klart, og han løser denne opgave flot, omend ret oversigtligt. Bogen vil være meget egnet som generel indføring i emnet for de, der studerer landbrugsgeografi.

Sofus Christiansen

The European challenge, geography and development in the European Community. M. Blacksell & A. M. Williams (eds.).

Oxford University Press, Oxford, 1994. XIV, 429 s., ill., 24 cm. Hardback GBP 45,-, paperback GBP 16,-.

Bogen er et resultat af mange års samarbejde mellem en stribe geografiske universitetsinstitutter. Samarbejdet har drejet sig om udveksling af studenter og lærere, men man har benyttet lejligheden til at producere denne reader. Titlen dækker over en bred samling af emner, der har det tilfælles, at de illustrerer, hvordan det europæiske fællesskab har influeret sociale og økonomiske forandringer. Fjorten forfattere skriver om hver sit emne med sit eget nationale perspektiv. Enkelte artikler bryder billedet og refererer til hele det europæiske fællesskab, og bogen indledes og afsluttes med overblikskapitler. Emnemæssigt spænder man over bysystemgeografi, strukturforandringsanalyse, landbrugslandskaber og miljøproblematik. Nationalt repræsenterer forfatterne EU's fem store lande plus Irland og Grækenland med en overvægt af britiske skribenter. De enkelte kapitler er gode, og analytisk præsenterer forfatterne en slags "state of the art" inden

for deres geografiske institutter. Bogen indledes med hele 83 sider med summaries på fransk, tysk, græsk, italiensk og spansk. Publikum er forskningssamfundet og europainteresserede med faglige forudsætninger.

Christian Wichmann Matthiessen

U. Palludan: Øresundsbroens muligheder – Øresundsbroen, andre broer, trafik og fremtid.

Fremad, København, 1994. 151 s., ill., 22 cm. DKK 188,-.

Bogen er en debatbog med et velgennemtænkt bud på mulige udviklingsforløb. Udgangspunktet er, at Øresundsbroprojektets konsekvenser er umulige at forudsige. Fremtiden er ukendt. Derfor er de mange prognoser, der hidtil er udarbejdet, stort set værdiløse. Men fremtiden er også påvirkelig og broprojektet giver helt nye muligheder. Bogen diskuterer sådanne muligheder. Den stiller dermed indirekte krav om aktiv handling. Øresundsbroprojektet præsenteres som enestående, nemlig som en forbindelse mellem to isolerede bysystemer med hvert sit sociale system. Potentialet er en byfusion, en de facto integration, der skønnes at åbne nye udfoldelsesmuligheder. Kulturlivet kan få et løft og adgangen til naturværdier forbedres. Der kan opstå ny økonomisk dynamik, en slags regional pendant til Europas indre marked. Fusionen kræver aktiv medvirken fra ledere, ikke mindst de lokale myndigheder. Byfusionen er kun en af flere sandsynlige udviklingsretninger. Andre scenarier er "samarbejde mellem København og Malmö" og "ingen integration". Samarbejdssceneriet er et skræmmebillede på slet håndtering af muligheder, mens status quo-sceneriet demonstrerer, hvad der kan ske, hvis alle forholdes sig afventende. Den måde, hvorpå forfatteren præsenterer de tre scenarier, er præget af, at han faktisk tror på alle tre. De er alle sandsynlige og præsentationen demonstrerer, at vi selv former fremtiden. Intet kommer af sig selv. Udvikling er et spørgsmål om vilje (og evne) til at fremme et bestemt mål. Vil man ingenting, sker der ingenting. Nøjes man med uforpligtende samarbejde uden afgivelse af kompetence, så opnår man kun lidt. Vil man integration, så får regionen netto 30.000 nye arbejdspladser og det regionale produkt forøges med 20 mia. kr. pr. år. Så er den samfundsøkonomiske forrentning af den faste forbindelse på ca. 100%. Trods Øresundsbroprojektets unikke status rummer bogen et case study over San Francisco Bay Area, hvorfra der drages forskellige paralleller til det fremtidige Øresundsområde. Forfatteren diskuterer desuden miljøpolitik, trafikudvikling, bysystem, regional økonomi og anlægssalternativer. Her præsenteres et helt anderledes nuanceret syn på problemer og perspektiver end det, medierne udbreder. Analyserne opnår dermed en troværdighed, som man kan håbe, vil brede sig til aviser, radio og fjernsyn, der aktuelt ikke er præget af hverken nuancer eller alsidighed. Bogen om Øresundsbroens muligheder er et velkomment bidrag til at afmystificere udviklingsdebatten. Den er desuden et eksempel blandt andre på, at der faktisk gøres noget for at fortælle Øresundsregionens ledere og borgere, at udvikling kræver visioner og handling.

Christian Wichmann Matthiessen

E. Glässer: Norwegen. 2. völlig überbearb. Aufl. (Wissenschaftlichen Länderkunden, Bd. 14).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1993. XII, 273 s. ill., 22 cm. DEM 74,-.

Denne informationsmættede bog om Norges geografi er opdelt i to hovedafsnit. Først en almen eller systematisk del, der for landet som helhed gennemgår hovedtræk af landets historie, de naturgivne betingelser, som præsenteres ret kortfattet, befolkning, bebyggelse og erhverv. Anden del består af regionalstudier: de sydlige lavlandsområder som især er basis for landbruget, byer og centralsteder i syd, et tilsvarende afsnit om den nordlige del af landet, dallandskaberne i syd og til sidst behandles de kendte fjeldlandskaber Hardangervidda, Dovrefjell og Jotunheimen. Et tredje afsnit er et "Anhang" med udvalgte statistiske tabeller, en god og omfattende litteraturoversigt samt et stikordsregister, som er uundværligt til en rigtig brugsbog. Samtlige afsnit er forsynet med tematiske kort over både landskaber og betydende byer samt diagrammer. I visse tilfælde er det muligt at gå i detaljen med udtrækskort fx. over kulturlandskabet i den særegne landbrugsregion Jæren på Vestlandet, eller for dallandskabet i Setesdalen nord for Kristiansand. Her gives detaljer om både markinddeling, dyrkningsmønstre, en række fysiske detaljestrukturer, og udskiftningsproblematikken (ty. Flurbereinigung) bliver der også plads til. Bogen er grundig, gedigen og meget anbefalelsesværdig.

Rolf Guttesen

M. Meurer: Geo- und weideökologische Untersuchungen im Mogod-Bergland Nordwest-Tunesiens: unter besonderer Berücksichtigung der kleinbäuerlichen Ziegenhaltung.

Steiner, Stuttgart 1993. 334 s., ill., 30cm. DEM 164,-.

Dette studie er grundigt, sobert og veldokumenteret. Der er talrige gode illustrationer, fotografier, kort og diagrammer; den meget omfattende litteraturhenvisioner, 17 s., udnyttes fint. Feltarbejdet synes dygtigt udført. Emnet er helt centralt for vurdering af landbruget i mange områder i u-landene. Området for studiet er et marginalt landbrugsområde i det nordligste Tunisia, lidt V for Bizerte. Det er egl. ret begunstiget af et relativt fugtigt, mediterrant klima. Men som helhed er overgræsning meget udbredt, store dele er ramt alvorligt af forskellige typer erosion, og den oprindelige vegetation har været en åben skov af korkeg, som nu i vidt omfang er degraderet til forskellige typer maki og garrigue. Dette skyldes overbefolkning og et alt for stort hold af geder; den vigtigste udnyttelse er ekstensiv græsning af geder, men også brændeindsamling og produktion af trækul er omfattende. Der gives en grundig gennemgang af bio-fysiske ressourcer, især vegetationsforholdene og af græsningspotentialet for geder. Der er langt igen, thi som helhed er potentialet for et bæredygtigt gedehold 1 pr ha, i de undersøgte feltområder var bestanden 2,6-6. I den sidste del af undersøgelsen gives en række begrundede forslag til at forbedre forholdene og optimere udnyttelsen i den snævre sammenhæng: regulere græsningen ved rotation, tage uproduktive dyr ud af bestanden, erosionsbekæmpelse. I den sammenhæng er undersøgelsen vigtig. I det lange løb vil dog også andre erhvervsmuligheder for den hastigt voksende befolkning være afgørende.

Henning Mørch